

**UCHWAŁA NR LXII/398/22  
RADY POWIATU W KOSZALINIE**

z dnia 15 grudnia 2022 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu profilaktycznego mającego na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie „Rodzina Bez Przemocy” na lata 2023 - 2025”**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2022 r. poz. 1526), art. 19 pkt 16 i art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), art.6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz.1249) uchwała się, co następuje:

**§ 1.** Przyjmuje się „Powiatowy program profilaktyczny mający na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie „Rodzina Bez Przemocy” na lata 2023 - 2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

**§ 2.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Koszalinie.

**§ 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

**Zbigniew Grabarek**



**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY  
MAJĄCY NA CELU UDZIELENIE  
SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA  
W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDRAŻANIA  
PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH  
W STOSUNKU DO DZIECI W RODZINACH  
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE  
„RODZINA BEZ PRZEMOCY”  
NA LATA 2023 - 2025**

**KOSZALIN 2022**

## WSTĘP

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku (art. 6 ust. 3 pkt 2), nakłada na samorząd powiatu obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Przemoc jest zjawiskiem, które dotyka całą rodzinę. Tym samym działania powinny być kierowane zarówno do osoby stosującej przemoc jak i do osób wobec, których jest ona stosowana. W związku z tym, iż jednym z zadań powiatu jest praca ze sprawcą przemocy w rodzinie dlatego też program ten jest kierowany również do tej grupy odbiorców. Na uwagę zasługuje fakt, że na szczeblu gminnym podejmowane są głównie działania mające na celu pracę z osobami doświadczającymi przemocy. Dlatego też ważne jest aby w tym samym czasie podjąć pracę z osobą stosującą przemoc tak aby działania podejmowane na szczeblu gminnym i powiatowym były ze sobą kompatybilne, a co za tym idzie przynosiły oczekiwane efekty (pozytywną zmianę). Z drugiej strony Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie świadczy także usługi poradnictwa i wsparcia dla osób doświadczających przemocy, czy też oferuje im pozyskanie informacji o podstawowych prawach i uprawnieniach.

Przyczyny stosowania przemocy i jej występowania są różne. Zjawisko to występuje w rodzinach bez względu na wykształcenie członków rodziny, czy też ich sytuację materialną. Reasumując, przemoc może wystąpić w każdym środowisku.

Program „Rodzina bez Przemocy” w swoich założeniach wpisuje się w realizację:

- 1) Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (art. 6 ust. 3 pkt 2)
- 2) Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:
  - a. zadanie 2.2.2.: „Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w szczególności w zakresie rozwiązań prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie”,

b. zadanie 2.3.3.: „Realizacja programów terapeutycznych i pomocy: psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym na rzecz reintegracji rodzin”,

3) Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2025:

a. Cel „zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Powiatu Koszalińskiego – cel szczegółowy: promowanie wartości rodzinnych i wychowania bez przemocy – działanie: edukacja społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy w rodzinie (m.in. prelekcje, pogadanki kierowane do mieszkańców Powiatu Koszalińskiego)”,

b. Cel „zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Powiatu Koszalińskiego – cel szczegółowy: promowanie wartości rodzinnych i wychowania bez przemocy – działanie: realizacja projektów mających na celu edukację społeczną oraz promocję zachowań wolnych od przemocy”,

c. Cel „zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą – cel szczegółowy: udzielanie pomocy, wsparcia i informacji osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – działanie: udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez poradnictwo specjalistyczne, terapię (poradnictwo prawne, rodzinne, socjalne itp.) i działania informacyjne”,

d. Cel „zwiększenie skuteczności podejmowanych działań w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą – cel szczegółowy: udzielanie pomocy, wsparcia i informacji osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – działanie: realizacja projektów mających na celu zmniejszenie negatywnych skutków występowania przemocy w rodzinie”,

4) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Koszalińskim. Efektywne wykorzystanie Kampanii pozwoli na spełnienie 2 celów strategicznych określonych w powyższym dokumencie: Cel strategiczny I: Prawidłowo funkcjonująca rodzina. Cel operacyjny: Prawidłowe funkcjonowanie rodzin (kierunki działań: promowanie międzypokoleniowych działań dla Rodziny, działania profilaktyczne).

Dodatkowo Program został skonsultowany z członkami Powiatowego Konwentu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ośrodkami pomocy społecznej z terenu Powiatu Koszalińskiego.

## I. Zjawisko przemocy

Przemoc definiuje art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który określa ją jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, godności, nietykalności cielesnej, wolności, w tym seksualnej, powodującej szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołującej cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że jest:

- **intencjonalna** – zamierzone działanie człowieka, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- **siły są nierówne** – w relacjach tych jedna ze stron ma przewagę nad drugą (ofiara jest słabsza od sprawcy);
- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca narusza podstawowe prawa ofiary;
- **powoduje cierpienie i ból** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Rozróżnia się następujące rodzaje przemocy:

- **przemoc fizyczna** – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
- **przemoc psychiczna** – sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą - np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów;
- **przemoc seksualna** – zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszanie do współżycia w nieakceptowanej formie;
- **przemoc finansowa (ekonomiczna)** – np. utrzymywanie osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego;

- **przemoc polegająca na osaczeniu** – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszania;
- **przemoc w wymiarze społecznym** – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Rozpatrując zjawisko przemocy należy pamiętać, że przemoc rzadko kiedy jest zjawiskiem jednorazowym, a wręcz przeciwnie, jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych,
- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji,
- **faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

Reasumując, komplementarna diagnoza sytuacji jest nieodzowna do właściwie skonstruowanego planu pomocy rodzinie uwikłanej w przemoc.

## II. CELE PROGRAMU

### Cel główny

Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego w Powiecie Koszalińskim dla osób z rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem dzieci.

### Uzasadnienie:

W celu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie funkcjonował będzie punkt poradnictwa specjalistycznego. Porady udzielane w ramach tego punktu będą stanowić dopełnienie działań wynikających z poradnictwa specjalistycznego oraz programu oddziaływań edukacyjno – korekcyjnego. Dlatego też na podstawie dotychczasowych doświadczeń oraz wiedzy pracowników PCPR w Koszalinie wiadome jest, że w celu efektywnej

pracy z rodziną w przemocy niezwykle ważne jest natychmiastowe podjęcie działań. Należy podjąć niezwłocznie pracę zarówno z osobą doświadczającą przemocy jak i ze sprawcą przemocy, który zadeklarował współpracę. W przypadku odroczenia terminu udzielenia pomocy tym osobom okazać się może, że sprawca zmieni zdanie, wycofa się i praca odbywać się będzie tylko z osobą doświadczającą przemocy. Podejmowane działania nie będą w tej sytuacji kompleksowe i mogą nie przynieść założonych efektów (przeciwdziałanie przemocy).

### **Cele szczegółowe:**

- dostęp do informacji o formach przemocy w rodzinie zawierających przełamywanie mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwień jej stosowania, opisujących mechanizmy przemocy w rodzinie oraz jednoznacznie wskazujących na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania oraz podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie
- promocja metod wychowawczych bez użycia przemocy i informowanie o zakazie stosowania kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,
- zapewnienie pomocy osobom doświadczającym przemoc w rodzinie w formie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej,
- nabycie umiejętności z zakresu konstruktywnego radzenia sobie z negatywnymi emocjami, kontrolą złości, nazywaniem problemów i uczuć,
- nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem, znajdowania odprężenia, relaksu,
- poprawa relacji w rodzinie dotkniętej zjawiskiem przemocy,
- nabycie umiejętności z zakresu nawiązywania prawidłowych kontaktów i przewyciężanie izolacji,
- budowanie planów rozwiązywania problemów wynikających ze stosowania przemocy,
- rozwijanie umiejętności racjonalnego myślenia,
- nabycie umiejętności z zakresu prawidłowych postaw rodzicielskich przez sprawcę przemocy,
- poprawa relacji wewnątrzrodzinnych.

### **III. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ**

Punkt poradnictwa specjalistycznego będzie funkcjonował w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie.

Specjaliści będą dyżurowali w każdy dzień w godzinach pracy Centrum – 7.30-15.30 w okresie od I 2023 do XII 2025.

W ramach programu prowadzony będzie telefon informacyjny dla osób doświadczających przemocy, osób stosujących przemoc i innych osób uwikłanych w to zjawisko. Informacje telefoniczne dostępne będą pod numerami telefonu: 94 71-40-253 lub 94 71-40-224.

Dodatkowo Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie, w celu ułatwienia zgłoszenia przemocy domowej i skorzystania z pomocy będzie prowadzić specjalną skrzynkę e-mail: [przemoc@powiat.koszalin.pl](mailto:przemoc@powiat.koszalin.pl).

#### **Odbiorcy programu**

Odbiorcami programu profilaktycznego będą osoby dorosłe dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie i inne osoby zainteresowane tą tematyką.

#### **Realizatorzy programu**

Realizatorami Programu będą pracownicy merytoryczni PCPR-u w Koszalinie oraz specjaliści, w tym m.in.:

- a. pedagodzy,
- b. prawnicy,
- c. pracownicy socjalni,
- d. psychologodzy,
- e. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej,
- f. inne osoby będący specjalistami w dostosowanych do potrzeb obszarach.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie, przy realizacji Programu będzie współpracować z ośrodkami pomocy społecznej i gminami z terenu Powiatu Koszalińskiego, Komendą Miejską Policji w Koszalinie, organizacjami pozarządowymi (np. Caritas Diecezji Koszalińsko – Kołobrzeszkiej, Fundacją Nauka dla Środowiska), Zespołami Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Koszalinie, Powiatową



Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Koszalinie, szkołami podstawowymi oraz innymi instytucjami i osobami zajmującymi się problematyką przemocy w rodzinie.

### **Źródła finansowania**

Źródłem finansowania programu będą środki własne Powiatu Koszalińskiego oraz dotacje celowe – środki pozabudżetowe pozyskiwane z innych źródeł.

## **IV. METODYKA PRACY**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Koszalinie będzie realizowało program poprzez następujące działania:

- a. udzielanie indywidualnych informacji o prawach i uprawnieniach, w tym w zakresie podstaw prawnych zjawiska przemocy w rodzinie,
- b. prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, socjalnego, rodzinnego) oraz psychoedukację i edukację indywidualną,
- c. prowadzenia terapii, grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy lub udzielanie informacji o podmiotach prowadzących taką terapię albo grupy wsparcia,
- d. organizacja i prowadzenie szkoły dla rodziców wzmacniającej kompetencje wychowawcze lub udzielanie informacji o podmiotach prowadzących takie warsztaty,
- e. prowadzenie skrzynki e-mail: [przemoc@powiat.koszalin.pl](mailto:przemoc@powiat.koszalin.pl) w celu ułatwienia kontaktu osobom doświadczających przemocy lub zagrożonych doświadczaniem przemocy albo udzielania informacji dla osób stosujących przemoc.

## **V. MONITORING**

Na potrzeby realizacji tego programu założone zostaną karty poradnictwa specjalistycznego, w których odnotowywana będzie częstotliwość i zakres porad. Ponadto program będzie monitorowany na bieżąco poprzez sprawdzanie dokumentacji, która powstawać będzie na potrzeby udzielanego poradnictwa.

Wskaźniki programu:

- liczba udzielonych porad (kontakt osobisty, telefoniczny, e-mail),
- liczba godzin dyżurów zrealizowanych przez specjalistę,

- liczba grupowych działań (grupa wsparcia, szkoła dla rodziców),
- liczba opracowanych informatorów.

## **VI. EWALUACJA**

Program będzie ewaluowany przez cały okres jego realizacji, a sprawozdanie z jego wykonania będzie ujęte w corocznym Raporcie z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Koszalińskim na lata 2018 – 2025. Ewentualne wnioski wynikające z raportu stanowiąc będą podstawę do wprowadzania zmian w programie.

## Uzasadnienie

**do uchwały Nr LXII/398/22 Rady Powiatu w Koszalinie z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu profilaktycznego mającego na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie „Rodzina Bez Przemocy” na lata 2023 - 2025”**

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie. Ponadto zgodnie z art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej rada powiatu na podstawie wykazu potrzeb opracowuje i wdraża lokalne programy pomocy społecznej.

Wypełniając powyższe zadanie nałożone na powiat przez ustawodawcę oraz zakończenie obowiązywania poprzednio uchwalonego programu z końcem 2022 roku, przygotowany został „Powiatowy program profilaktyczny mający na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie „Rodzina Bez Przemocy” na lata 2023 - 2025.